

تأثیر چسبندگی هزینه‌ها بر محافظه‌کاری شرطی و عدم تقارن اطلاعاتی

سیدعباس هاشمی^۱

هادی امیری^۲

علی نجاتی^۳

تاریخ پذیرش: ۹۳/۷/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۳/۴/۱

چکیده

محافظه‌کاری شرطی، در شناسایی سریع‌تر زیان نسبت به سود نمود می‌یابد که آن را عدم تقارن زمانی سود نیز می‌نامند. این عدم تقارن زمانی سود می‌تواند از پدیده دیگری نیز ناشی شود که آن را چسبندگی هزینه‌ها می‌نامند. چسبندگی هزینه به این معناست که هزینه‌ها هنگام افزایش فروش، افزایش می‌یابد؛ اما در هنگام کاهش فروش، به همان میزان کاهش نمی‌یابد. از طرفی عدم تقارن اطلاعاتی موجب اعمال محافظه‌کاری بیشتری در گزارشگری مالی می‌شود؛ که این رابطه نیز تحت تأثیر چسبندگی هزینه‌ها قرار می‌گیرد. این پژوهش درصدد شناسایی تأثیر چسبندگی هزینه‌ها بر محافظه‌کاری شرطی و عدم تقارن اطلاعاتی می‌باشد. داده‌های مورد استفاده شامل نمونه‌ای مرکب از ۱۱۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، در طی سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۱ می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از الگوی رگرسیون چند متغیره و داده‌های ترکیبی استفاده شده است. نتایج حاصل از فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد که پس از کنترل اثر چسبندگی هزینه‌ها، محافظه‌کاری شرطی کاهش می‌یابد؛ به این معنا که بخشی از الگوی عدم تقارن زمانی سود ناشی از چسبندگی هزینه‌ها می‌باشد. همچنین نتایج بیانگر این مطلب است که رابطه مثبت معناداری بین عدم تقارن اطلاعاتی و چسبندگی هزینه‌ها وجود دارد که این رابطه تأثیر عدم تقارن اطلاعاتی بر محافظه‌کاری شرطی را کاهش می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: محافظه‌کاری شرطی، چسبندگی هزینه، عدم تقارن زمانی سود، رفتار هزینه، عدم تقارن اطلاعاتی.

۱- دانشیار گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان a.hashemi2@yahoo.com

۲- استادیار گروه اقتصاد، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان Amiri1705@gmail.com

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان (مسئول مکاتبات) Alinejati68@yahoo.com

۱- مقدمه

صورت‌های مالی بخش اصلی فرآیند گزارشگری مالی را تشکیل می‌دهد. هدف گزارشگری مالی و مبانی حسابداری ایجاب می‌کند، اطلاعاتی که گزارشگری مالی فراهم می‌آورد از ویژگی‌های معینی برخوردار باشد. کمیته تدوین استانداردهای حسابداری ایران (۱۳۸۹) در مفاهیم نظری گزارشگری مالی، محافظه‌کاری را به عنوان یکی از اجزای خصوصیات کیفی قابل‌اتکا بودن در نظر گرفته و به جای واژه محافظه‌کاری^۱، از واژه احتیاط استفاده نموده و به شرح زیر تعریف کرده است: «احتیاط عبارت است از کاربرد درجه‌ای از مراقبت که در اعمال قضاوت برای برآوردهای حسابداری در شرایط ابهام مورد نیاز است، به‌گونه‌ای که درآمدها یا دارایی‌ها بیشتر از واقع و هزینه‌ها یا بدهی‌ها کمتر از واقع ارائه نشود».

محافظه‌کاری یک میثاق مهم در گزارشگری مالی است و سطح احتیاط در شناسایی و اندازه‌گیری سود و دارایی را نشان می‌دهد (فروغی و عباسی، ۱۳۹۰). محافظه‌کاری در حسابداری از دو دیدگاه مطرح شده است: نخست، محافظه‌کاری شرطی^۲ که محافظه‌کاری از دیدگاه سود و زیانی است و در شناسایی سریع‌تر زیان‌ها نسبت به سودها نمود می‌یابد. نوع دیگر محافظه‌کاری، محافظه‌کاری غیرشرطی^۳ یا محافظه‌کاری از دیدگاه ترانزنامه‌ای است که منجر به انعکاس کمتر از واقع ارزش دفتری خالص دارایی‌ها شده و عمدتاً از عدم شناسایی سرقتی ناشی می‌شود (بیور و رایان^۴، ۲۰۰۵). در این پژوهش، محافظه‌کاری شرطی مدنظر است.

شناخت رفتار هزینه یکی از مباحث مهم حسابداری بهای تمام شده و حسابداری مدیریت است (هورن گرن و همکاران^۵، ۲۰۰۶؛ زیمرمن^۶، ۲۰۰۹). فرض اساسی در مدل سنتی رفتار هزینه‌ها^۷

این است که روابط بین هزینه و سطح فعالیت برای افزایش و کاهش متقارن باشد؛ به عبارت دیگر، هزینه‌های متغیر متناسب با تغییرات سطح فعالیت تغییر می‌کند. در نتیجه، بین تغییرات فروش و تغییرات هزینه، رابطه‌ای خودکار در نظر گرفته می‌شود (داتا و همکاران^۸، ۲۰۱۰). تحقیقات قبلی اندرسون و همکاران^۹ (۲۰۰۳)؛ مدیروس و کوستا^{۱۰} (۲۰۰۴) و نمازی و دوانی پور (۱۳۸۹) نیز نشان می‌دهند که شدت کاهش هزینه‌ها بر اثر کاهش حجم فعالیت، کمتر از شدت افزایش هزینه‌ها بر اثر افزایش حجم فعالیت است. به این نوع رفتار هزینه‌ها، رفتار چسبنده^{۱۱} گفته می‌شود.

در پژوهش حاضر، با توجه به افزایش اهمیت پیش‌بینی رفتار هزینه‌ها، تأثیر چسبندگی هزینه بر عدم تقارن زمانی سود با تأکید ارتباط میان چسبندگی هزینه‌ها بر محافظه‌کاری شرطی و عدم تقارن اطلاعاتی بررسی شده است. نتایج حاصل از این پژوهش، به‌طور ویژه‌ای برای مدیران و تحلیلگران مالی سودمند است؛ زیرا مدیران و پژوهشگران با شناسایی و پیش‌بینی دقیق رفتار هزینه‌ها و چگونگی واکنش هزینه‌ها به نوسان‌های درآمد، به طرح‌ریزی برنامه‌های منظم می‌پردازند و تصمیم‌های آگاهانه‌ای می‌گیرند.

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

باسو^{۱۲} (۱۹۹۷) محافظه‌کاری شرطی را به عنوان تمایل حسابداران به وجود درجه بالاتری از تأیید پذیری برای شناسایی اخبار خوب نسبت به اخبار بد در صورت‌های مالی تفسیر می‌کند؛ یعنی در سود، اخبار بد سریع‌تر از اخبار خوب منعکس می‌شود. این عدم تقارن در شناسایی، منجر به تفاوت‌هایی سیستماتیک بین دوره‌های با اخبار بد و دوره‌های با اخبار خوب از نظر به هنگام بودن و پایداری سود

بنابراین با افزایش موقعیت‌های رشد شرکت، فشارهای خارجی جهت اعمال محافظه‌کاری بیشتر می‌شود (لافوند و واتس^{۱۳}، ۲۰۰۸).

اگرچه محافظه‌کاری توصیف قابل قبولی از عدم تقارن زمانی سود ارائه می‌کند، اما این الگوی تجربی می‌تواند از پدیده دیگری نیز ناشی شود که آن را چسبندگی هزینه‌ها می‌نامند. چسبندگی هزینه^{۱۴} یکی از ویژگی‌های رفتار هزینه‌ها نسبت به تغییرات فروش است. این ویژگی رفتار هزینه، با مدل نوین رفتار هزینه سازگار می‌باشد. در مدل نوین رفتار هزینه زمانی که تقاضا افزایش می‌یابد، مدیران منابع را به میزان کافی افزایش می‌دهند تا به فروش بیشتری دست یابند؛ اما زمانی که فروش کاهش می‌یابد، عملاً برخی منابع قابل استفاده نیست، به دلیل این‌که نوسانات تقاضا تصادفی است و مدیران برای اجتناب از هزینه‌های تعدیل^{۱۵} تصمیم به حفظ منابع بلااستفاده می‌گیرند، این امر باعث می‌شود که شدت کاهش هزینه‌ها بر اثر کاهش حجم فعالیت، کمتر از شدت افزایش هزینه‌ها بر اثر افزایش حجم فعالیت باشد (اندرسون و همکاران، ۲۰۰۷)؛ بنابراین عدم تقارن واکنش هزینه‌ها به تغییرات فروش منجر به چسبندگی هزینه‌ها و در نتیجه عدم تقارن رفتار سود می‌شود (بنکر و همکاران^{۱۶}، ۲۰۱۲).

از آنجایی که هزینه‌ها به صورت کاهشی در سود اثر می‌گذارند چسبندگی هزینه‌ها باعث می‌شود که سود به کاهش فروش نسبت به افزایش فروش حساسیت بیشتری نشان دهد، همچنین به دلیل اینکه تغییرات فروش دارای همبستگی مثبتی با بازده سهام است، بازده مثبت (اخبار خوب) به احتمال زیاد با افزایش فروش و بازده منفی (اخبار بد) به احتمال زیاد با کاهش فروش همراه است؛ بنابراین هنگامی که هزینه‌ها چسبندگی باشند، رابطه‌ی بین سود و بازده منفی سهام نسبت به بازده مثبت سهام باید اثر

می‌شود. از سوی دیگر قیمت سهام اطلاعاتی را منعکس می‌کند که از منابعی علاوه بر سود جاری دریافت شده است، لذا بازده سهام گرایش دارد که نسبت به اخبار خوب و نیز اخبار بد (سود یا زیان) به هنگام باشد و اثرهای آن‌ها را منعکس کند. باسو برای نشان دادن وجود محافظه‌کاری و سنجش میزان آن از رابطه‌ی بین سود و بازده سهام استفاده کرد.

از طرفی نتایج حاصل از تمامی فعالیت‌های اقتصادی شرکت در سود دوره جاری منعکس نمی‌شود. بلکه سود حاصل از برخی فعالیت‌ها همانند قراردادهای بلندمدت فروش و فعالیت سرمایه‌گذاری و تحقیق و توسعه در سال‌های بعد تحقق خواهد یافت. از آنجا که اطلاعات مربوط به این نوع فعالیت‌ها در اختیار سهامداران حرفه‌ای قرار می‌گیرد، سهامداران یاد شده اطلاعات مرتبط با ارزش سهام را که در معیارهای عملکرد امسال نظیر سود جاری منعکس نیستند، تجزیه و تحلیل کرده و در قیمت‌های سهام لحاظ می‌کنند. این اطلاعات از طریق کانال‌هایی مانند اعضای هیات مدیره در اختیار برخی از سهامداران، مانند سهامداران نهادی قرار گرفته و از این طریق به اطلاع عده‌ای می‌رسد؛ بنابراین عده‌ای از سهامداران از آگاهی بیشتری نسبت به سایرین برخوردارند و این امر موجب ایجاد عدم تقارن اطلاعاتی می‌شود؛ به عبارت دیگر اغلب عدم تقارن اطلاعاتی از ماهیت فرصت‌های سرمایه‌گذاری شرکت نشأت می‌گیرد (خوش طینت و یوسفی، ۱۳۸۷). عدم تقارن اطلاعاتی بیشتر به دلیل اختیارات رشد، فرصت‌های بیشتری را برای هموارسازی سود و انتقال ثروت به مدیریت از طریق معاملات داخلی و پاداش اضافی فراهم می‌کند. موقعیت‌های رشد بزرگ‌تر یک شرکت، باعث جریان‌های نقدی آتی غیرقابل تأیید بیشتری می‌شود و در نتیجه عدم تقارن اطلاعاتی بیشتری میان مدیران و سهامداران به وجود می‌آورد؛

منجر به عدم تقارن اطلاعاتی می‌شود (بنکر و همکاران، ۲۰۱۳).

با توجه به مطالب بیان‌شده، پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این سؤال است که آیا چسبندگی هزینه‌ها، محافظه‌کاری شرطی و عدم تقارن اطلاعاتی را تحت تأثیر قرار می‌دهد؟

اهم پژوهش‌های انجام شده مرتبط با موضوع پژوهش به شرح زیر می‌باشد:

باسو (۱۹۹۷) در پژوهشی با عنوان "اصل محافظه‌کاری و عدم تقارن زمانی سود" به بررسی رابطه بین سود و بازده سهام پرداخته است. او نشان داد که سود و بازده سهام هر دو به‌صورت بهنگام نسبت به اخبار بد واکنش نشان می‌دهند، اما بازده نسبت به اخبار خوب سریع‌تر از سود واکنش نشان می‌دهند.

نتایج پژوهش اندرسون و همکاران (۲۰۰۳) نشان می‌دهد که هزینه‌ها در پاسخ به ۱٪ افزایش در درآمد، با متوسط ۰/۵۵٪ افزایش می‌یابند؛ اما برای ۱٪ کاهش درآمد فروش، تنها ۰/۳۵٪ کاهش می‌یابند. همچنین میزان چسبندگی هزینه‌های فروش، عمومی واداری با افزایش طول دوره کاهش فروش، کاهش یافته و با افزایش رشد اقتصادی، میزان دارایی‌ها و تعداد کارکنان افزایش می‌یابد.

لافوند و واتس (۲۰۰۸) "نقش اطلاعاتی محافظه‌کاری" را مورد پژوهش قرار دادند. نتایج آن‌ها نشان داد که در شرکت‌هایی با عدم تقارن اطلاعاتی بیشتر اطلاعات کمتری در مورد درآمدها و اطلاعات بیشتری در مورد زیان‌ها در صورت‌های مالی دوره جاری منعکس می‌شود. یافته‌های آن‌ها بیانگر این واقعیت بود که افزایش در عدم تقارن اطلاعاتی منجر به محافظه‌کاری بیشتر می‌شود. همچنین نتایج پژوهش ژیانگ^{۱۹} (۲۰۰۷) نشان می‌دهد که عدم تقارن

قوی‌تری داشته باشد (بنکر و همکاران، ۲۰۱۲). به عبارتی چسبندگی هزینه‌ها منجر به الگوی عدم تقارن زمانی سود می‌شود که طبق مطالعات قبلی تحت عنوان محافظه‌کاری حسابداری بیان شده است. بنابراین، الگوی عدم تقارن زمانی سود از دو دیدگاه مطرح شده است: نخست، محافظه‌کاری شرطی در حسابداری مالی که ناشی از عدم تقارن واکنش هزینه‌های گزارش‌شده و سود به اخبار مربوط جریان‌های نقدی آتی است، نوع دیگر این الگو، چسبندگی هزینه‌ها در حسابداری مدیریت که نشان‌دهنده‌ی واکنش هزینه‌ها در نتیجه سود به تغییرات فروش است. بنابراین انتظار می‌رود، پس از کنترل تغییرات فروش، تغییرات مستقل مربوط به جریان‌های نقدی آتی که اثر خالص محافظه‌کاری بر سود را نشان می‌دهد، کاهش یابد (بنکر و همکاران، ۲۰۱۲).

از طرفی بنکر و همکاران (۲۰۱۳) بیان می‌کنند زمانی که هزینه‌ها چسبنده باشند، کاهش غیرمنتظره در فروش منجر به کاهش بیشتری در سود می‌شود، حتی اگر فعالان بازار سرمایه شناخت کاملی از چسبندگی هزینه‌ها داشته باشند و این شناخت مؤثر را در پیش‌بینی سود مورد توجه قرار دهند؛ بنابراین چسبندگی هزینه‌ها قابلیت پیش‌بینی سود را کاهش می‌دهد، این رفتار هزینه‌ها بر واکنش سرمایه‌گذاران نسبت به نوسانات سود تأثیر می‌گذارد (ویس^{۱۷}، ۲۰۱۰). کاهش پیش‌بینی پذیری سود به این معنی است که سودهای گزارش شده، اطلاعات مفید کمتری برای ارزیابی و پیش‌بینی سودهای آتی در اختیار قرار می‌دهد (لایپ^{۱۸}، ۱۹۹۰)؛ بنابراین، اگر سرمایه‌گذاران تصور کنند که چسبندگی هزینه‌ها، دقت پیش‌بینی سود را کاهش می‌دهد، اطمینان آن‌ها نسبت به سودهای تحقق‌یافته نیز کاهش می‌یابد و

اطلاعاتی تنها با محافظه‌کاری شرطی رابطه مثبت دارد.

نتایج پژوهش بنکر و همکاران (۲۰۱۲) نشان می‌دهد که هر دو پدیده محافظه‌کاری شرطی و چسبندگی هزینه‌ها به‌طور همزمان وجود دارد. همچنین یافته‌های این پژوهش بیانگر این مطلب است که عدم کنترل اثر بالقوه چسبندگی هزینه‌ها منجر به برآورد بیش از واقع محافظه‌کاری شرطی می‌شود. بر اساس نتایج پژوهش بنکر و همکاران (۲۰۱۳) چسبندگی هزینه‌ها دارای رابطه مثبت و معناداری با عدم تقارن اطلاعاتی می‌باشد که بر رابطه بین محافظه‌کاری شرطی و عدم تقارن اطلاعاتی نیز تاثیرگذار است. همچنین یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد چسبندگی هزینه‌ها به‌منزله یک اثر مداخله‌گر در الگوی عدم تقارن زمانی سود می‌باشد و در پژوهش‌های آتی مربوط به محافظه‌کاری شرطی باید اثر بالقوه چسبندگی هزینه‌ها کنترل شود.

نتایج پژوهش کردستانی و مرتضوی (۱۳۹۱)؛ نمازی و غفاری (۱۳۹۱) و زنجیردار و همکاران (۱۳۹۲) بیانگر وجود رفتار چسبندگی برای هزینه‌های اداری، عمومی و فروش و بهای تمام‌شده کالای فروش رفته می‌باشد.

غفارلو (۱۳۹۰) قبل از بررسی ارتباط بین ساختار رقابتی محصولات و محافظه‌کاری شرطی، ابتدا فرض وجود محافظه‌کاری در بورس اوراق بهادار تهران را با استفاده از معیار باسو اثبات می‌کند. بر اساس نتایج خدماتی پور و مالکی نیا (۱۳۹۱) رابطه منفی و معناداری بین محافظه‌کاری شرطی و احتمال اخبار منفی آینده وجود دارد. همچنین نتایج حاکی از عدم وجود رابطه معنادار بین محافظه‌کاری شرطی و واکنش بازار به اخبار خوب و بد شرکت است.

نتایج پژوهش رضازاده و آزاد (۱۳۸۷) و همچنین خوش‌طینت و یوسفی اصل (۱۳۸۷) نشان می‌دهد که

به دنبال افزایش عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه‌گذاران، تقاضا به اعمال محافظه‌کاری در گزارشگری مالی افزایش می‌یابد، علاوه بر این تغییر عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه‌گذاران موجب تغییر در سطح محافظه‌کاری می‌شود.

بهار مقدم و کاوسی (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی "عدم تقارن زمانی سود ناشی از محافظه‌کاری و چسبندگی هزینه‌ها" پرداختند. بر اساس نتایج این پژوهش، هر دو پدیده محافظه‌کاری و چسبندگی هزینه‌ها به‌طور همزمان وجود دارد. همچنین نتایج نشان می‌دهد ارتباطی بین اندازه شرکت و عدم تقارن زمانی سود ناشی از محافظه‌کاری و چسبندگی هزینه‌ها وجود ندارد، اما نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و اهرم مالی شرکت دارای رابطه مثبتی با عدم تقارن زمانی سود می‌باشند.

۳- فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مطالب بیان‌شده در بخش مبانی نظری، هنگامی که هزینه‌ها چسبندگی باشند، سود به کاهش فروش نسبت به افزایش فروش حساسیت بیشتری نشان می‌دهد. به عبارتی چسبندگی هزینه‌ها نیز منجر به الگوی عدم تقارن زمانی سود می‌شود که طبق مطالعات قبلی تحت عنوان محافظه‌کاری حسابداری بیان‌شده است. بنابراین انتظار می‌رود، پس از کنترل تغییرات فروش، تغییرات مستقل مربوط به جریان‌های نقدی آتی، که اثر خالص محافظه‌کاری بر سود را نشان دهد از میزان محافظه‌کاری برآورد شده مدل استاندارد باسو (۱۹۹۷) کمتر باشد (بنکر و همکاران، ۲۰۱۲). با توجه به موارد ذکر شده می‌توان فرضیه اول پژوهش را به‌صورت زیر مطرح کرد:

فرضیه اول: پس از کنترل اثر چسبندگی هزینه، محافظه‌کاری شرطی کاهش می‌یابد.

پژوهش مبتنی بر روش کتابخانه‌ای و گردآوری داده‌های پژوهش به روش اسناد کاوی انجام گرفته است. همچنین برای طبقه‌بندی و مرتب کردن داده‌ها، تجزیه و تحلیل و استخراج نتایج پژوهش از نرم افزارهای Excel، Eviews8 استفاده شده است.

دوره زمانی این پژوهش یک دوره ۱۰ ساله، بین سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۱ می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است و انتخاب نمونه از این جامعه با در نظر گرفتن معیارهای زیر انجام شده است:

- ۱) به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، سال مالی شرکت منتهی به ۲۹ اسفندماه باشد.
- ۲) طی بازه زمانی پژوهش، سال مالی خود را تغییر نداده باشد.
- ۳) کلیه داده‌های مورد نیاز پژوهش برای شرکت‌های مورد بررسی موجود و در دسترس باشد.
- ۴) جزء شرکت‌های واسطه‌گری مالی (بانک‌ها، سرمایه‌گذاری و لیزینگ) نباشد.

با توجه به شرایط و محدودیت‌های فوق، از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در مجموع ۱۱۵ شرکت انتخاب شدند.

در این پژوهش، بر اساس پژوهش بنکر و همکاران (۲۰۱۳) از مدل‌های رگرسیونی چند متغیره با استفاده از داده‌های ترکیبی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. برای تعیین نوع داده‌های ترکیبی از آزمون‌های F لیمر و هاسمن و همچنین برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از طریق آزمون والد، آماره t و آماره F استفاده شده است که در ادامه به تشریح آن‌ها پرداخته شده است.

برای آزمون فرضیه اول که به بررسی تأثیر چسبندگی هزینه‌ها بر کاهش محافظه‌کاری شرطی

در بخش مبانی نظری بیان شد که چسبندگی هزینه‌ها باعث می‌شود قابلیت پیش‌بینی کنندگی سود کاهش یابد که این امر منجر به عدم تقارن اطلاعاتی می‌شود؛ بنابراین انتظار می‌رود، ارتباط مستقیمی بین این دو پدیده وجود داشته باشد. نتایج پژوهش‌های قبلی مانند لافوند و واتس (۲۰۰۸)؛ رضازاده و آزاد (۱۳۸۷) و همچنین خوش‌طینت و یوسفی (۱۳۸۷) نشان می‌دهد رابطه مثبت و معناداری بین عدم تقارن اطلاعاتی و محافظه‌کاری شرطی وجود دارد. از آنجایی که در پژوهش‌های مذکور رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و چسبندگی هزینه‌ها کنترل نشده، انتظار بر این است که سوگیری رو به بالایی در رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و محافظه‌کاری شرطی وجود داشته باشد. با توجه با مطالب ذکر شده انتظار می‌رود که پس از کنترل اثر رابطه فوق، تأثیر عدم تقارن اطلاعاتی بر محافظه‌کاری شرطی نسبت به تأثیری که از نتایج مدل مورد استفاده در پژوهش‌های مذکور حاصل می‌شود، کمتر باشد. بنابراین می‌توان فرضیه دوم و سوم پژوهش را به صورت زیر مطرح کرد:

فرضیه دوم: عدم تقارن اطلاعاتی تأثیر مثبت بر چسبندگی هزینه‌ها دارد.

فرضیه سوم: پس از کنترل اثر عدم تقارن اطلاعاتی بر چسبندگی هزینه، تأثیر عدم تقارن اطلاعاتی بر محافظه‌کاری شرطی، کاهش می‌یابد.

۴- روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش، یک پژوهش توصیفی از نوع پژوهش‌های پس رویدادی و در حوزه تحقیقات علی است. همچنین به دلیل اینکه نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند در فرایند تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار گیرد، این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی است. گردآوری اطلاعات در بخش ادبیات نظری و پیشینه

مدل لافوند و واتس (۲۰۰۸) می‌باشد، استفاده شده است.

مدل (۲)

$$EPS_{i,t}/P_{i,t-1} = \alpha_0 + \alpha_1 DR_{i,t} + \alpha_2 RET_{i,t} + \alpha_3 DR_{i,t} RET_{i,t} + \alpha_4 SPREAD_{i,t} + \alpha_5 SPREAD_{i,t} DR_{i,t} + \alpha_6 SPREAD_{i,t} RET_{i,t} + \alpha_7 SPREAD_{i,t} DR_{i,t} RET_{i,t} + \delta_1 SD_{i,t} + \delta_2 SALESCHG_{i,t} + \delta_3 SD_{i,t} SALESCHG_{i,t} + \delta_4 SPREAD_{i,t} SD_{i,t} + \delta_5 SPREAD_{i,t} SALESCHG_{i,t} + \delta_6 SPREAD_{i,t} SD_{i,t} SALESCHG_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در این مدل:

$SPREAD_{i,t}$: دامنه‌ی تفاوت قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام شرکت i در سال t می‌باشد؛ که به عنوان معیار اندازه‌گیری عدم تقارن اطلاعاتی استفاده شده است و با استفاده رابطه وینکاتش و چیانگ^{۲۰} (۱۹۸۶) طبق رابطه زیر محاسبه می‌شود.

$$SPREAD_{i,t} = \frac{1}{D_{i,t}} \sum_{d=1}^{D_{i,t}} \frac{(ASK_{i,d} - BID_{i,d})}{(ASK_{i,d} + BID_{i,d}) / 2}$$

$ASK_{i,d}$: بهترین (کمترین) قیمت پیشنهادی فروش سهام روزانه شرکت i ؛ $BID_{i,d}$: بهترین (بیشترین) قیمت پیشنهادی خرید سهام روزانه شرکت i ؛ $D_{i,t}$: تعداد روزهایی از سال t که در آن، بهترین قیمت پیشنهادی فروش و بهترین قیمت پیشنهادی خرید، برای شرکت i موجود باشد. طبق رابطه فوق، هرچه دامنه‌ی تفاوت قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام عدد بزرگ‌تری باشد، حاکی از عدم تقارن اطلاعاتی بیشتر است. سایر متغیرها طبق مدل (۱) می‌باشد.

۵- یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۱) آمار توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

می‌پردازد، بر اساس پژوهش بنکر و همکاران (۲۰۱۳) از مدل (۱) که بسط مدل محافظه‌کاری باسو (۱۹۹۷) و مدل چسبندگی هزینه‌ها اندرسون و همکاران (۲۰۰۳) می‌باشد، استفاده شده است.

$$EPS_{i,t}/P_{i,t-1} = \alpha_0 + \alpha_1 DR_{i,t} + \alpha_2 RET_{i,t} + \alpha_3 DR_{i,t} RET_{i,t} + \beta_1 SD_{i,t} + \beta_2 SALESCHG_{i,t} + \beta_3 SD_{i,t} SALESCHG_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

$EPS_{i,t}/P_{i,t-1}$: نسبت سود هر سهم شرکت i در سال t به قیمت هر سهم شرکت i در سال $t-1$ که به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته می‌شود. $DR_{i,t}$: متغیر مجازی باارزش یک اگر بازده سالانه شرکت i در سال t منفی باشد و در غیر این صورت صفر است؛ $RET_{i,t}$: بازده سهام شرکت i در سال t ؛ $SD_{i,t}$: متغیر مجازی باارزش یک، اگر فروش شرکت i در سال t کوچک‌تر از فروش همان شرکت در سال $t-1$ باشد، در غیر این صورت صفر است. $SALESCHG_{i,t}$: درصد تغییرات فروش شرکت i در سال t نسبت به سال $t-1$ ؛ $\varepsilon_{i,t}$: خطای برآورد مدل. در مدل رگرسیونی ذکر شده α_2 پاسخ سود را نسبت به بازده‌های مثبت اندازه‌گیری می‌کند. همچنین $\alpha_2 + \alpha_3$ پاسخ سود را نسبت به بازده‌های منفی اندازه‌گیری می‌کند. در صورتی که $\alpha_2 + \alpha_3$ بزرگ‌تر از α_2 باشد یعنی ($\alpha_3 > 0$)، در این صورت محافظه‌کاری شرطی وجود دارد، زیرا در این صورت عکس‌العمل سود نسبت به اخبار بد (بازدهی منفی) بیشتر از عکس‌العمل سود نسبت به اخبار خوب (بازدهی مثبت) می‌باشد.

برای آزمون فرضیه دوم و سوم که به بررسی تأثیر چسبندگی هزینه‌ها بر عدم تقارن اطلاعاتی و محافظه‌کاری شرطی می‌پردازد، بر اساس پژوهش بنکر و همکاران (۲۰۱۳) از مدل (۲) که بسط مدل باسو (۱۹۹۷)، مدل اندرسون و همکاران (۲۰۰۳) و

جدول شماره (۱) آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار
EPS/P	۰/۱۶۷	۰/۱۵۵	۰/۹۹۹	-۲/۵۰۲	۰/۲۰۰
DR	۰/۳۶۲	۰	۱	۰	۰/۴۸۰
RET	۲/۷۹۵	۱/۱۸۲	۴۹/۶۴۱	-۶/۹۹۹	۶/۶۴۸
SD	۰/۱۹۲	۰	۱	۰	۰/۳۹۴
SALESCHG	۱۲/۰۸۶	۱۴/۲۰۰	۸۸/۴۸۱	-۹۸/۰۶۹	۱۹/۷۳۱
SPREAD	۰/۰۲۶	۰/۰۲۴	۰/۱۵۶	۰/۰۰۰۲	۰/۰۱۴

جدول شماره (۲) ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون متغیرهای پژوهش

متغیر	EPS/P	DR	RET	SD	SALESCHG	SPREAD
EPS/P	۱					
DR	-۰/۳۱۷*	۱				
RET	۰/۴۴۵*	-۰/۵۳۱*	۱			
SD	-۰/۱۹۲*	۰/۲۲۳*	-۰/۱۷۶*	۱		
SALESCHG	۰/۲۶۰*	-۰/۲۲۸*	۰/۲۹۶*	-۰/۷۲۲*	۱	
SPREAD	۰/۰۷۰*	۰/۱۴۱*	۰/۰۲۵	۰/۰۶۲*	-۰/۰۳۴	۱

*در سطح ۱٪ معنادار است.

نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

نتایج آزمون فرضیه اول

جدول شماره (۳) نتایج حاصل از برازش مدل باسو (۱۹۹۷) و مدل (۱) پژوهش را نشان می‌دهد.

در فرضیه اول پیش‌بینی شده است که چسبندگی هزینه‌ها، محافظه‌کاری شرطی را کاهش می‌دهد. همان‌گونه که در جدول مذکور مشاهده می‌شود؛ ضریب متغیر توضیحی $DR*RET$ مدل باسو (۱۹۹۷) برابر با ۰/۰۱۵ و در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار و نشان‌دهنده اختلاف شیب بین بازده مثبت و بازده منفی سهام می‌باشد و مثبت بودن این ضریب به معنای آن است که پاسخ سود (زیان) به اخبار و علائم بد قوی‌تر از پاسخ آن به اخبار و علائم مساعد می‌باشد. نتایج حاصل از برازش این مدل با نتایج پژوهش غفارلو (۱۳۹۰) که بیانگر مشاهده محافظه-کاری با استفاده از معیار باسو است، منطبق می‌باشد.

همان‌طور که در جدول نیز قابل مشاهده است با توجه به نزدیکی میانه و میانگین می‌توان بیان کرد که کلیه متغیرهای تحقیق از توزیع آماری مناسب برخوردار هستند، همچنین انحراف معیار آن‌ها صفر نیست، بنابراین می‌توان متغیرهای موردبررسی را در مدل وارد کرد. جدول شماره (۲) ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون برای متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

همبستگی بین متغیر مجازی کاهش فروش و بازده منفی سهام برابر ۰/۲۲۳ است و در سطح ۱٪ معنادار می‌باشد و نشان می‌دهد که در نظر گرفتن اثر کاهش فروش در هر پژوهش تجربی که قصد شناسایی اثر عدم تقارن زمانی سود را دارد، ضروری است.

جدول شماره (۳): نتایج آزمون فرضیه اول

متغیر وابسته مدل‌ها: EPS _{i,t} /Pi _{i,t-1}						
مدل (۱) پژوهش			مدل باسو (۱۹۹۷)			مدل
P-Value	آماره t	ضریب	P-Value	آماره t	ضریب	متغیر
۰/۰۰۰	۹/۰۵۸	۰/۱۴۵	۰/۰۰۰	۱۰/۶۲۶	۰/۱۵۴	عرض از مبدأ
۰/۰۳۵	-۲/۱۰۸	-۰/۰۲۳	۰/۰۲۷	-۲/۲۱۴	-۰/۰۲۵	DR
۰/۰۰۰	۸/۵۶۸	۰/۰۱۰	۰/۰۰۰	۹/۷۷۰	۰/۰۱۱	RET
۰/۰۰۹	۲/۵۹۷	۰/۰۱۲	۰/۰۰۰	۳/۴۳۷	۰/۰۱۵	DR*RET
۰/۳۴۹	-۰/۹۳۶	-۰/۰۱۵				SD
۰/۱۱۹	۱/۵۵۷	۰/۰۰۰۹				SALESCHG
۰/۶۱۴	۰/۵۰۳	۰/۰۰۰۴				SD*SALESCHG
آماره F (P-Value) ۵۵/۷۷۲ (۰/۰۰۰)			آماره F (P-Value) ۱۰۰/۲۲۸ (۰/۰۰۰)			
آماره دوربین واتسون ۱/۸۲			آماره دوربین واتسون ۱/۸۳			
R2 تعدیل شده ۰/۲۲			R2 تعدیل شده ۰/۲۰			
آزمون F لیمر ۴/۸۳۳ (۰/۰۰۰)			آزمون F لیمر ۴/۵۲۵ (۰/۰۰۰)			
آزمون هاسمن ۶/۵۷۱ (۰/۳۶۲)			آزمون هاسمن ۷/۲۹۲ (۰/۰۶۳)			

گرفت. مقدار آماره F حاصل از آزمون والد برابر ۵/۷۷ می‌باشد که در سطح خطای ۱٪ معنادار است و بیانگر ضرورت در نظر گرفتن اثر چسبندگی هزینه‌ها می‌باشد؛ بنابراین نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که فرضیه اول پژوهش در سطح خطای موردنظر رد نمی‌شوند.

نتایج آزمون فرضیه دوم و فرضیه سوم

در ادامه جدول شماره (۴) نتایج حاصل از برازش مدل لافوند و واتس (۲۰۰۸) و مدل (۲) پژوهش را نشان می‌دهد. در فرضیه دوم پیش‌بینی شده است که بین عدم تقارن اطلاعاتی و چسبندگی هزینه‌ها رابطه مثبت وجود دارد.

نتایج حاصل از برازش مدل (۱) پژوهش نشان می‌دهد که پس از کنترل اثر چسبندگی هزینه‌ها، ضریب متغیر توضیحی DR*RET از ۰/۰۱۵ به ۰/۰۱۲ کاهش می‌یابد که این ضریب در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار می‌باشد، کاهش ضریب DR*RET نشان‌دهنده این است که بخشی از الگوی عدم تقارن زمانی سود ناشی از چسبندگی هزینه‌ها می‌باشد که پس از کنترل اثر فوق منجر به کاهش محافظه‌کاری شرطی می‌شود. همچنین نتایج بیانگر این مطلب است که عدم تقارن زمانی سود ناشی از هر دو پدیده محافظه‌کاری شرطی و چسبندگی هزینه‌ها به‌طور همزمان وجود دارد. لذا سرمایه‌گذاران برای تصمیمات سرمایه‌گذاری خود به میزان اعمال محافظه‌کاری شرطی در صورت‌های مالی شرکت‌ها، باید به اثر چسبندگی هزینه‌ها نیز توجه نمایند. برای بررسی لزوم در نظر گرفتن اثر چسبندگی هزینه‌ها از نظر آماری، از آزمون والد استفاده شده است که با استفاده از آن قید $\beta_1=\beta_2=\beta_3=0$ موردبررسی قرار

جدول شماره (۴): نتایج آزمون فرضیه دوم و فرضیه سوم

متغیر وابسته مدل‌ها: EPS _{i,t} /Pi _{i,t-1}						
مدل (۲) پژوهش			مدل لافوند و واتس (۲۰۰۸)			مدل
P-Value	آماره t	ضریب	P-Value	آماره t	ضریب	متغیر
۰/۰۰۰	۵/۲۰۹	۰/۱۱۶	۰/۰۰۰	۶/۳۴۷	۰/۱۴۴	عرض از مبدأ
۰/۹۳۸	-۰/۰۷۷	-۰/۰۰۱	۰/۷۶۷	۰/۲۹۵	۰/۰۰۷	DR
۰/۰۰۰	۸/۳۰۱	۰/۰۱۳	۰/۰۰۰	۶/۷۲۱	۰/۰۱۶	RET
۰/۰۸۶	۱/۷۱۴	۰/۰۰۴	۰/۰۹۹	۱/۶۵۰	۰/۰۰۸	DR*RET
۰/۵۴۷	۰/۶۰۱	۰/۴۵۵	۰/۸۷۷	۰/۱۵۴	۰/۱۵۴	SPREAD
۰/۵۷۴	-۰/۵۶۲	-۰/۳۷۹	۰/۲۱۴	-۱/۲۴۱	-۱/۱۲۳	SPREAD*DR
۰/۰۱۷	-۲/۳۷۴	-۰/۰۹۸	۰/۰۲۲	-۲/۲۷۷	-۰/۱۵۹	SPREAD*RET
۰/۰۳۰	۲/۱۷۳	۰/۰۸۹	۰/۰۳۱	۲/۱۴۹	۰/۱۵۰	SPREAD*DR*RET
۰/۷۴۴	۰/۳۲۶	۰/۰۱۲				SD
۰/۰۲۴	۲/۲۵۵	۰/۰۰۲				SALESCHG
۰/۰۴۵	-۲/۰۰۴	-۰/۰۰۲				SD*SALESCHG
۰/۹۸۶	۱/۰۱۶	۰/۰۱۷				SPREAD*SD
۰/۲۸۵	-۱/۰۶۸	-۰/۰۳۳				SPREAD*SALESCHG
۰/۰۲۰	۲/۳۲۸	۰/۰۹۲				SPREAD*SD*SALESCHG
(۰/۰۰۰) ۲۷/۹۷۲			(۰/۰۰۰) ۴۵/۹۱۳			آماره F (P-Value)
۱/۶۰			۱/۸۴			آماره دوربین واتسون
۰/۳۵۱			۰/۲۲۰			R2 تعدیل شده
(۰/۰۰۰) ۴/۹۰۳			(۰/۰۰۰) ۴/۶۹۰			آزمون F لیمر
(۰/۰۰۰) ۸/۶۸۷			(۰/۱۱۶) ۱۱/۵۴۰			آزمون هاسمن

شماره (۴) مشاهده می‌شود؛ ضریب متغیر توضیحی SPREAD*DR*RET مدل لافوند و واتس (۲۰۰۸) برابر با ۰/۱۵ و در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار می‌باشد. مثبت بودن این ضریب به معنای آن است که میزان محافظه‌کاری در تهیه صورت‌های مالی به دنبال افزایش عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه‌گذاران، افزایش می‌یابد. این نتیجه از نقش تعدیل‌کننده محافظه‌کاری در قبال کاهش ارزش سهام از عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه‌گذاران، حمایت می‌کند. نتایج حاصل از برازش این مدل با نتایج پژوهش رضازاده و آزاد (۱۳۸۷) و خوش‌طینت و یوسفی (۱۳۸۷) منطبق می‌باشد. نتایج حاصل از برازش مدل

نتایج حاصل از فرضیه دوم در جدول شماره (۴) نشان می‌دهد که ضریب متغیر توضیحی SPREAD*SD*SALESCHG برابر با ۰/۰۹۲ می‌باشد که در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار می‌باشد و بیانگر این مطلب است که رابطه مثبت و معناداری بین عدم تقارن اطلاعاتی و چسبندگی هزینه‌ها وجود دارد که این امر باعث کاهش قابلیت پیش‌بینی‌کنندگی سود می‌شود و اطلاعات مفید کمتری برای ارزیابی و پیش‌بینی سودهای آتی در اختیار سرمایه‌گذاران قرار می‌دهد. از طرفی رابطه فوق می‌تواند اثر عدم تقارن اطلاعاتی بر محافظه‌کاری شرطی را کاهش دهد که فرضیه سوم پژوهش می‌باشد. همان‌گونه که در جدول

مباحث مهم حسابداری مدیریت می‌تواند بر عدم تقارن اطلاعاتی و رابطه آن با محافظه‌کاری شرطی تأثیرگذار باشد. این پژوهش در پی تعیین تأثیر چسبندگی هزینه‌ها بر محافظه‌کاری شرطی و عدم تقارن اطلاعاتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۱ می‌باشد.

نتایج آزمون فرضیه اول با استفاده از مقایسه الگوی عدم تقارن زمانی سود باسو (۱۹۹۷) و افزودن متغیرهای چسبندگی هزینه‌ها به مدل فوق نشان می‌دهد که عدم تقارن زمانی سود ناشی از هر دو پدیده به‌طور همزمان وجود دارد؛ همچنین پس از کنترل اثر متقابل چسبندگی هزینه‌ها، محافظه‌کاری شرطی کاهش می‌یابد، زیرا بخشی از الگوی عدم تقارن زمانی سود ناشی از چسبندگی هزینه‌ها می‌باشد؛ نتایج پژوهش مذکور نشان می‌دهد که اگر الگوی عدم تقارن زمانی سود باسو (۱۹۹۷) را بدون در نظر گرفتن اثر متقابل چسبندگی هزینه‌ها برآورد کنیم، موجب می‌شود محافظه‌کاری شرطی ۲۵ درصد بیش از واقع برآورد شود. نتایج آزمون فرضیه اول با نتایج پژوهش‌های بنکر و همکاران (۲۰۱۳)، بنکر و همکاران (۲۰۱۲)، بهار مقدم و کاوسی (۱۳۹۲) مطابقت دارد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم بیانگر این است که بین عدم تقارن اطلاعاتی و چسبندگی هزینه‌ها ارتباط مستقیمی وجود دارد که از لحاظ آماری نیز معنادار می‌باشد؛ بنابراین با توجه به نتایج پژوهش می‌توان گفت چسبندگی هزینه‌ها باعث می‌شود سودهای گزارش شده، اطلاعات مفید کمتری برای ارزیابی و پیش‌بینی سودهای آتی در اختیار سرمایه‌گذاران قرار دهند که این امر، موجب می‌شود سرمایه‌گذاران تصور کنند که چسبندگی هزینه‌ها،

(۲) پژوهش نشان می‌دهد که پس از کنترل رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و چسبندگی هزینه‌ها، ضریب متغیر توضیحی $SPREAD*DR*RET$ از ۰/۱۵ به ۰/۰۸۹ کاهش می‌یابد که این ضریب در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار می‌باشد؛ زیرا بخشی از رابطه عدم تقارن اطلاعاتی با عدم تقارن زمانی سود که طبق مطالعات قبلی تحت عنوان محافظه‌کاری شرطی بیان شده است، مربوط به عدم تقارن زمانی سود ناشی از چسبندگی هزینه‌ها می‌باشد. برای بررسی لزوم در نظر گرفتن اثر چسبندگی هزینه‌ها از نظر آماری، از آزمون والد استفاده شد که با استفاده از آن قید $\delta_1=\delta_2=\delta_3=\delta_4=\delta_5=\delta_6=0$ مورد بررسی قرار گرفت. مقدار آماره F حاصل از آزمون والد برابر ۱۹/۱۳ می‌باشد که در سطح خطای ۱٪ معنادار است و بیانگر ضرورت در نظر گرفتن اثر چسبندگی هزینه‌ها می‌باشد؛ بنابراین نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که فرضیه دوم و فرضیه سوم در سطح خطای موردنظر رد نمی‌شوند.

همچنین نتایج جداول پژوهش نشان می‌دهد که آماره F مدل‌های مذکور در سطح اطمینان ۹۹٪ معنادار است و آماره دورین-واتسون نیز در فاصله ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارند که مؤید عدم وجود خودهمبستگی بین اجزای اخلاص می‌باشد.

۶- نتیجه‌گیری و بحث

الگوی عدم تقارن زمانی سود می‌تواند از دو دیدگاه مطرح شود: نخست، محافظه‌کاری شرطی در حسابداری مالی که ناشی از عدم تقارن واکنش هزینه‌های گزارش شده و سود به اخبار مربوط جریان‌های نقدی آتی است، نوع دیگر این الگو، چسبندگی هزینه‌ها در حسابداری مدیریت می‌باشد که نشان‌دهنده واکنش هزینه و در نتیجه سود به تغییرات فروش می‌باشد. چسبندگی هزینه‌ها به عنوان یکی از

خود به میزان اعمال محافظه‌کاری شرطی در صورت‌های مالی شرکت‌ها، به اثر چسبندگی هزینه‌ها نیز توجه نمایند.

- برای پژوهش‌های آتی نیز موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:
- مطالعه تأثیر متغیرهای اقتصادی و نمایندگی اثرگذار بر چسبندگی هزینه‌ها در برآورد محافظه‌کاری شرطی
- مطالعه میزان تأثیر چسبندگی هزینه‌ها بر محافظه‌کاری شرطی در صنایع مختلف

فهرست منابع

- * بهار مقدم، مهدی و محسن کاوسی. (۱۳۹۲). "بررسی عدم تقارن زمانی سود ناشی از محافظه‌کاری و چسبندگی هزینه‌ها". دانش حسابداری، شماره ۱۵، ۵۵-۷۷.
- * خدابی پور، احمد، مالکی نیا، رحیمه. (۱۳۹۱). "بررسی رابطه بین میزان محافظه‌کاری شرطی و اخبار منفی آینده شرکت‌های در بورس اوراق بهادر تهران". دانش حسابداری، شماره ۶۲، صص ۷-۲۷.
- * خوش‌طینت، محسن و فرزانه یوسفی اصل. (۱۳۸۷). "رابطه بین تقارن و عدم تقارن اطلاعاتی با محافظه‌کاری". مطالعات حسابداری، شماره ۲۰.
- * رضازاده، جواد؛ عبدالله آزاد. (۱۳۸۷). "رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و محافظه‌کاری در گزارشگری مالی". بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۴، صص ۶۳-۸۰.
- * زنجیردار، مجید؛ غفاری آشتیانی، پیمان و زهرا مداحی. (۱۳۹۲). "بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر رفتار چسبندگی هزینه". فصلنامه حسابداری مدیریت، شماره ۲۰، صص ۷۹-۹۱.
- * غفارلو، عباس. (۱۳۹۰). "بررسی ارتباط بین ساختارهای رقابتی محصولات و محافظه‌کاری

دقت پیش‌بینی سود را کاهش می‌دهد و اطمینان آن‌ها نسبت به سودهای تحقق‌یافته نیز کاهش می‌یابد.

از نتایج آزمون فرضیه سوم نتیجه گرفته می‌شود که هرچه عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه‌گذاران بیشتر باشد، محافظه‌کاری صورت‌های مالی نیز افزایش می‌یابد؛ به عبارتی شرکت‌ها سود و زیان را با محافظه‌کاری بیشتری گزارش می‌کنند. همچنین با توجه به نتایج آزمون فرضیه دوم که وجود ارتباط مستقیم بین عدم تقارن اطلاعاتی و چسبندگی هزینه‌ها را تأیید می‌کند، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که این رابطه باعث می‌شود تأثیر عدم تقارن اطلاعاتی بر محافظه‌کاری شرطی کاهش یابد؛ زیرا بخشی از رابطه عدم تقارن اطلاعاتی با الگوی عدم تقارن زمانی سود که طبق مطالعات قبلی تحت عنوان محافظه‌کاری شرطی بیان شده است، مربوط به عدم تقارن زمانی سود ناشی از چسبندگی هزینه‌ها می‌باشد. به‌گونه‌ای که اگر اثر رابطه عدم تقارن اطلاعاتی و چسبندگی هزینه کنترل نشود، تأثیر عدم تقارن اطلاعاتی بر محافظه‌کاری شرطی ۶۸ درصد بیش از واقع برآورد می‌شود. نتایج آزمون فرضیه دوم و سوم با نتایج پژوهش بنکر و همکاران (۲۰۱۳) مطابقت دارد. به‌طورکلی، با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش، می‌توان گفت که چسبندگی هزینه‌ها به عنوان یک عامل مداخله‌گر در الگوی عدم تقارن زمانی سود اثرگذار است و عدم کنترل آن می‌تواند سوگیری رو به بالایی در پژوهش‌های مربوط به محافظه‌کاری شرطی ایجاد کند.

با توجه به نتایج این پژوهش، به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی مربوط به محافظه‌کاری شرطی اثر چسبندگی هزینه‌ها را به عنوان یک عامل مداخله‌گر در برآورد محافظه‌کاری شرطی کنترل کنند. همچنین به سرمایه‌گذاران بالقوه و بالفعل توصیه می‌شود جهت تصمیمات سرمایه‌گذاری

- * Basu, S.(1997). "The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings". *Journal of Accounting and Economics*, 24 (1) , 3-37.
- * Beaver, W.H., and S.G. Ryan. (2005). "Conditional and unconditional conservatism: Concepts and modeling". *Review of Accounting Studies*, 10, 269-309.
- * Datta, D. K., Guthrie, J. P., Basuil, D., & Pandey, A. (2010). "Causes and effects of employee downsizing: A review and synthesis". *Journal of Management*, 36(1) , 281-348.
- * Horngren, C. T., Foster, G., and Datar, S. M. (2006). *Cost Accounting: A Managerial Emphasis*. Upper Saddle River , NJ: Prentice Hall.
- * LaFond, R., & R. Watts. (2008). "The Information Role of Conservatism". *The Accounting Review*, 83, 443-478.
- * Lipe, R. (1990). "The Relation between Stock Returns and Accounting Earnings Given Alternative Information". *The Accounting Review*, 49-71.
- * Medeiros, O. R., and Costa, P. S. (2004). "Cost Stickiness in Brazilian Firms". Working paper, online: <http://www.ssrn.com>.
- * Qiang, X. (2007). "The Information Role of Conditional and Unconditional Conservatism". Working paper, online ; <http://www.ssrn.com>.
- * Venkatesh, P. C., & R. Chiang. (1986). "Information Asymmetry and the Dealer's Bid-Ask Spread: A Case Study of Earnings and Dividend Announcements". *The Journal of Finance* 41: 1089-1102.
- * Weiss, D. (2010). "Cost behavior and analysts earnings forecasts". *The Accounting Review*, 85(4), 1441-1471.
- * Zimmerman, J. L. (2009). "Accounting For Decision Making and Control". Mc Graw Hill International Edition.
- مشروط حسابداری". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه باهنر، کرمان.
- * فروغی، داریوش، عباسی، جواد. (۱۳۹۰). "بررسی عوامل مؤثر بر اعمال محافظه‌کاری حسابداری". پژوهش‌های تجربی حسابداری مالی، شماره ۱، صص ۱۱۴-۱۳۳.
- * کردستانی، غلامرضا و سید مرتضی مرتضوی. (۱۳۹۱). "شناسایی عوامل تعیین‌کننده چسبندگی هزینه‌های شرکت‌ها". پژوهش‌های حسابداری مالی، شماره ۳(۱۳)، ۱۳-۳۲.
- * کمیته تدوین سازمان حسابرسی. (۱۳۸۹). استانداردهای حسابداری، تهران: سازمان حسابرسی، نشریه ۱۶۰.
- * نمازی، محمد، دوانی پور، ایرج. (۱۳۸۹). "بررسی تجربی رفتار چسبندگی هزینه‌ها در بورس اوراق بهادر تهران". بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۶۲، صص ۸۵-۱۰۲.
- * نمازی، محمد، غفاری، محمد و مرضیه فریدونی. (۱۳۹۱). "تحلیل بنیادی رفتار چسبندگی هزینه‌ها و بهای تمام‌شده با تأکید بر دامنه‌ی تغییرات در بورس اوراق بهادار تهران". پیشرفت‌های حسابداری، شماره ۲، صص ۱۵۱-۱۷۷.
- * Anderson, M., Banker, R., and Janakiraman, S. (2003). "Are Selling, General, and Administrative Costs "Sticky"?". *Journal of Accounting Research*, 41,47-63.
- * Anderson, M., Banker, R., and Janakiraman, S. (2007). "Cost behavior and fundamental of SG&A costs"? ". *Journal of Accounting, Auding & Finance*, 22,1-28.
- * Banker, R., Basu, S., Byzalov, D., and Chen, Y.G. (2012). "Asymmetric Timeliness of Earnings: Conservatism or Sticky Costs? ". Working paper, online ; <http://www.ssrn.com>.
- * Banker, R., Basu, S., Byzalov, D., and Chen, Y.G. (2013). "The Confounding Effect of Cost Stickiness in Conservatism Research". Working paper, online ; <http://www.ssrn.com>.

یادداشت‌ها

1. Conservatism
2. Conditional Conservatism
3. Unconditional Conservatism
4. Beaver & Ryan
5. Horngren et al
6. Zimmerman
7. Cost Behavior
8. Datta et al
9. Anderson et al
10. Medeiros & Costa
11. Sticky Behavior

12. Basu
13. LaFond & Watts
14. Costs Stickiness
15. هزینه‌های تعدیل مربوط به استخدام با اخراج نیروی کار و هزینه‌های نصب یا واگذاری تجهیزات و ...
16. Banker et al
17. Weiss
18. Lipe
19. Qiang
20. Venkatesh & Chiang